

Rola biblioteki akademickiej w procesie otwierania nauki na przykładzie funkcjonowania Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego

W ostatniej dekadzie nastąpiły ogromne zmiany w komunikacji naukowej, wynikające z rozwoju technologii cyfrowej i postępującej informatyzacji. Internet umożliwił rozpowszechnianie prac naukowo-badawczych w skali globalnej. Wspólną cechą zachodzących przeobrażeń jest otwartość treści naukowych. Przemianom technologicznym towarzyszą zmiany świadomości przedstawicieli świata nauki (Hofmokl, 2009).

Budapeszteńska Inicjatywa Otwartego Dostępu (Budapest Open Access Initiative, BOAI) w 2002 r. stanowiła pierwszy zinstytucjonalizowany projekt działań na rzecz otwartości w nauce, choć sama idea Open Access funkcjonowała już w praktyce od końca lat 80. XX wieku. Zebrano razem istniejące projekty, by zwiększyć zasięg ich oddziaływania. Po raz pierwszy użyto wtedy terminu *Open Access*, zaproponowano także wspólne definicje. Określono ponadto strategię wdrażania otwartego dostępu i uogólniono do wszystkich krajów apel o otwarty dostęp do wszystkich dyscyplin naukowych.

Ruch Open Access staje się coraz bardziej popularny w świecie naukowym. Pracownicy nauki chętnie korzystają z wolnego i natychmiastowego dostępu do zasobów cyfrowych za pośrednictwem sieci, sami również publikują wyniki badań w modelu otwartym. Są świadomi korzyści, jakie niesie za sobą upowszechnianie na wolnych licencjach swojego dorobku, który staje częściej cytowany, oni zaś bardziej rozpoznawalni (Bednarek-Michalska, 2011).

Bibliotekarze należą do jednej z najbardziej aktywnych grup zawodowych promujących nowy model dystrybucji tekstów naukowych. Przez gromadzenie, opracowanie i udostępnianie informacji elektronicznej we wszystkich formach wnoszą ogromny wkład w upowszechnianie nauki. Ponadto tworząc metodologię pracy ze źródłami otwartymi, wypracowali dobre praktyki na tym polu, dzięki czemu w sposób płynny mogli przystąpić do czynnego udziału w tworzeniu repozytoriów naukowych.

Do procesu otwierania nauki aktywnie włączyli się pracownicy Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego w 2010 r., kiedy narodził się pomysł budowy repozytorium instytucjonalnego, stanowiącego cyfrowe archiwum gromadzące i udostępniające dorobek intelektualny społeczności naukowej (Crow, 2002). Jego głównym celem jest upowszechnianie wyników działalności naukowej pracowników oraz promowanie prowadzonych na uczelni badań naukowych. Jest to platforma gromadząca i udostępniająca otwarte zasoby naukowe uczelni. Uruchomienie repozytorium instytucjonalnego równoznaczne jest z podjęciem decyzji o długoterminowym zabezpieczeniu obiektów cyfrowych, ich udostępnianiu i rozpowszechnianiu. Uniwersytet Łódzki zobowiązał się do zarządzania materiałami cyfrowymi, stanowiącymi wynik działalności naukowej swoich pracowników. Zadanie budowania repozytorium uczelni powierzono Bibliotece UŁ. Powołano zespół koordynujący, w którego skład weszli pracownicy Oddziału Informacji Naukowej zajmujący się redakcją platformy oraz administrator dbający o informatyczny odcinek działalności. Po skompletowaniu obsady personalnej przystąpiono do pierwszego etapu tworzenia repozytorium, tj. projektowania. W tej fazie prac konieczne było przeprowadzenie teoretycznej analizy zagadnienia oraz zbadanie postawy społeczności akademickiej wobec idei otwartej nauki. W październiku 2010 r. w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego zorganizowano Seminarium Open Access, które przybliżyło łódzkim naukowcom ten proces. Zapraszano pracowników rozmaitych ośrodków akademickich, którzy mieli już doświadczenie w publikowaniu w modelu otwartym.

Kolejnym działaniem w ramach pierwszego etapu prac nad repozytorium było przeprowadzone drogą elektroniczną wśród pracowników naukowych UŁ badanie ankietowe, mające określić poziom znajomości zagadnienia Otwartego Dostępu. Ankieta pozwoliła ujawnić preferencje pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych co do typu zasobu archiwum cyfrowych dokumentów. Badanie wykazało, że 73,5% badanych spotkało się już wcześniej z zagadnieniem Otwartego Dostępu w nauce, 63,2% korzysta z czasopism naukowych OA, 50,7% z bibliotek cyfrowych i 20,5% z repozytoriów. Natomiast tylko 20,6% ankietowanych publikuje w czasopismach Open Access lub repozytoriach. 57,5% ankietowanych przyznało, że nigdzie nie deponuje dokumentów, 17,1% robi to w bazach i repozytoriach poza uczelnią, na własnej stronie www zamieszcza dokumenty 14,2% badanych, a na stronie jednostki UŁ – 11,2%. W ankiecie pytano również, czy pracownicy naukowci chcieliby deponować swój dorobek w repozytorium instytucjonalnym UŁ. Na to pytanie 62,5% odpowiedziało „tak”, 33% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „nie wiem”, 4,5% odpowiedziało „nie”. 85,2% badanych opowiedziało

się za dostępem bez ograniczeń do zdeponowanego dokumentu. Ankietowani wskazali też typy dokumentów, jakie powinny znaleźć się w repozytorium. Na pierwszym miejscu znalazły się czasopisma naukowe i samodzielne artykuły, następnie doktoraty, materiały konferencyjne i dydaktyczne oraz sprawozdania i raporty.

Dzięki poznaniu preferencji pracowników naukowych redakcja repozytorium mogła dostosować strukturę kolekcji do ich potrzeb (Brzozowska, 2011). Przystąpiono do kolejnego etapu prac – wdrażania systemu. Do obsługi Repozytorium UŁ wybrano oprogramowanie typu *open source* i zaimplementowano platformę d-space. Po przetestowaniu opracowano procedury i utworzono dokumenty polityki funkcjonowania oraz uruchomiono wersję finalną. Utworzono zbiory odpowiadające strukturze organizacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego, zawierające kolekcje według typów deponowanych dokumentów. Są to: artykuły naukowe, książki, rozdziały książek, materiały dydaktyczne, materiały konferencyjne, prace doktorskie i habilitacyjne. Dodatkowo utworzono zbiór, w którym w oddzielnych kolekcjach umieszczane są uczelniane czasopisma naukowe. Projektując architekturę repozytorium w poszczególnych zbiorach przewidziano również miejsce dla projektów badawczych prowadzonych przez pracowników Uczelni zarówno w zakresie badań własnych, jak i stypendiów czy grantów. W trosce o lepszą widoczność, szerszą dostępność i łatwiejsze wyszukiwanie administratorzy RUŁ zarejestrowali je w Agregatorze Centrum Otwartej Nauki, stanowiącym wspólny punkt dostępu do zasobów polskich otwartych repozytoriów. Przystąpiono również do projektu Driver, tworzącego europejską strukturę otwartych repozytoriów cyfrowych.

Depozytariuszem materiałów może zostać pracownik lub doktorant UŁ po uzyskaniu autoryzacji, udzielonej przez redaktora repozytorium (Goszczyńska, Mikołajuk, 2012). Na początku 2013 roku ponad 30 pracowników Uniwersytetu Łódzkiego miało założone konta autorskie uprawniające do samodzielnego deponowania dokumentów. W trakcie procesu autoarchiwizacji autorzy udzielają licencji na korzystanie ze swoich prac. Do wyboru mają jedną z otwartych licencji Creative Commons lub bezterminową licencję niewyłączną. W drugim przypadku autor musi podpisać stosowną umowę i dostarczyć ją administratorom platformy. Prawa autorskie do deponowanych prac pozostają przy ich twórcach, co oznacza, że można je przekazać w tej samej postaci innemu wydawcy bez zgody właściciela repozytorium.

Repozytorium
Uniwersytetu
ŁÓDZKIEGO

O repozytorium Instrukcja Regulamin Zaloguj

Repozytorium UL

Szukaj w Repozytorium UL

Szukaj

Szukałeś już?

Przełączaj

- Całe Repozytorium UL
 - Długość kolekcji
 - Data wydania
 - Autorzy
 - Tytuły
 - Tematy

Moje konto

- Zaloguj

Sprawdź

- Repozytorium
- Instytucja
- Regulamin

Witamy w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego, które gromadzi i udostępnia materiały dydaktyczne oraz bieżące dorobek naukowy pracowników Uniwersytetu Łódzkiego z dziedziny reprezentowanych na uczelni. Jest to platforma udostępniająca otwarte Zasoby Naukowe oraz integrująca uczelnię z innymi Źródłami Informacji Naukowej. Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego funkcjonuje w oparciu o Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Łódzkiego nr 13 z dnia 2012-10-23.

W sprawie deponowania dokumentów autorzy proszeni są o kontakt:
 Redakcja Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego
 Aleksandra Brzozowska, Agnieszka Gozdzczyńska
 Oddział Informacji Naukowej i Prac Naukowo-Dydaktycznych, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, p. 106
 tel. (40 42) 635 - 64 - 77
 e-mail: repozytorium@ib.uni.lodz.pl

Zbiory w Repozytorium UL

wybierz zbiór aby przeglądać jego kolekcje.

- Archiwum UL [3]
- Biblioteka UL / Library [20]
- Centrum Transferu Technologii UL / Center for Technology Transfer [3]
- Czasopisma naukowe UL / Journals [10-4]
- Międzywydziałowy Zakład Nowych Mediów i Nauczania na Odległość UL [3]
- Stodium Języka Polskiego dla Cudzoziemców / School of Polish for Foreigners [3]
- Stodium Języków Obcych [3]
- Wydawnictwo UL / Łódź University Press [3]
- Wydział Biologii i Ochrony Środowiska / Faculty of Biology and Environmental Protection [1]
- Wydział Chemii / Faculty of Chemistry [3]
- Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny / Faculty of Economics and Sociology [37]
- Wydział Filologiczny / Faculty of Philology [1-15]
- Wydział Filozoficzno-Historyczny / Faculty of Philosophy and History [3]
- Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej / Faculty of Physics and Applied Informatics [3]
- Wydział Matematyki i Informatyki / Faculty of Mathematics and Computer Science [3]
- Wydział Nauk Geograficznych / Faculty of Geographical Sciences [1-1]
- Wydział Nauk o Wychowaniu / Faculty of Educational Sciences [3]
- Wydział Prawa i Administracji / Faculty of Law and Administration [3]
- Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych / International and Political Studies Faculty [37]
- Wydział Zarządzania / Faculty of Management [3]

Przeszukaj Repozytorium UL

Wpisz tekst w formularzu poniżej aby przeszukać DSpace.

Ryc.1. Strona startowa Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego (zrzt)

Źródło: *Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego*, 2013 [dostęp: 26.07.2013], <http://repozytorium.uni.lodz.pl>

Pierwszymi pracami zamieszczonymi w repozytorium były materiały konferencyjne pracowników Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego oraz kolekcja czasopisma „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” redagowanego wspólnie przez Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej oraz Bibliotekę Uniwersytetu Łódzkiego.

Uroczyste otwarcie Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego nastąpiło w październiku 2012 r. podczas trzeciej edycji Seminarium Open Access: *Kurs na Otwartą Naukę*. W trakcie spotkania odczytane zostało Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Łódzkiego nr 13 z dnia 23.10.2012 w sprawie Regulaminu Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego. W seminarium wzięło udział ponad 80 przedstawicieli wszystkich wydziałów UŁ oraz innych łódzkich uczelni. Przedstawiono korzyści wynikające z prowadzenia przez uczelnię repozytorium instytucjonalnego: wzrost prestiżu dzięki zwiększeniu widoczności badań naukowych prowadzonych na wydziałach; podniesienie potencjału kadry naukowej oraz wspieranie edukacji studentów przez publikację materiałów dydaktycznych. Rozpoczęto również szeroko zakrojoną akcję promocyjną wśród pracowników naukowych poszczególnych wydziałów. Bibliotekarze z zespołu redagującego RUŁ brali udział w radach wydziałów oraz spotkaniach w poszczególnych instytutach, podczas których prezentowali platformę d-space, instrukcję deponowania materiałów oraz omawiali kwestie prawa autorskiego. Aby zachęcić pracowników do deponowania swoich prac, eksponowano płynące z tego korzyści:

- wzrost cytowalności prac umieszczonych w otwartym dostępie,
- zwiększenie „widoczności” dorobku naukowego – prace umieszczone w repozytoriach są indeksowane przez światowe wyszukiwarki, np. Google, Scirus,
- powszechność i szybkość dostępu do badań,
- zabezpieczenie dokumentów zdeponowanych w repozytorium – każdy dokument otrzymuje unikalny identyfikator, dzięki któremu nie ginie w sieci,
- możliwość przechowywania dokumentów w różnych formatach,
- możliwość utworzenia cyfrowego CV – prezentacja własnego dorobku z dostępem do pełnych tekstów; pomoc w procesie składania podań o granty badawcze,
- skrócenie czasu przeznaczonego na zaprezentowanie wyników badań – w oczekiwaniu na publikację w komercyjnym czasopiśmie autor archiwizuje pracę w repozytorium, upowszechniając od razu jej wyniki,
- możliwość zapoznawania się ze statystykami dotyczącymi zdeponowanych prac (zob. *Kilka słów o Repozytorium UŁ*).

Uczestnikom spotkań rozdawano materiały promocyjne: ulotki, zakładki do książek, tekturowe teczki, znaczki typu pins oraz notesy z nadrukiem nawiązującym do szaty graficznej Repozytorium UŁ. Priorytetem dla bibliotekarzy zarządzających zasobami RUŁ stało się zachęcanie naukowców do publikowania w modelu Open Access. Dużym wyzwaniem dla bibliotekarzy

było zaznajomienie z przepisami prawa autorskiego i wykształcenie świadomości prawnej w środowisku akademickim. Naukowcy nie są dobrze zorientowani, jakie są granice wykorzystania utworów i jak można uwalniać utwory do sieci czy zabezpieczać je przed niechcianą ingerencją (Bednarek-Michalska, 2011). Przyzwyczajeni do tradycyjnych form komunikacji naukowej, do modelu komercyjnego czasopisma specjalistycznego z jego systemem peer-review, z umowami o przeniesienie praw autorskich i płatnym dostępem, badacze z nieufnością odnoszą się do nowych rozwiązań. Uważają, że publikacje udostępniane w modelu OA mają z założenia mniejszą wartość merytoryczną. Przeciwnicy otwartego dostępu do wyników badań obawiają się, że do sieci trafią teksty naukowe bez uprzedniej recenzji, reprezentujące niski poziom (Pieniądz, 2013). Tymczasem publikacja w systemie otwartym daje znacznie większą możliwość wykrycia wszelkiej nierzetelności badawczej, ponieważ prace archiwizowane w modelu OA poddawane są zewnętrznej i nieograniczonej ocenie. Wbrew obawom wielu naukowców są one plagiowane znacznie rzadziej niż te udostępniane w systemie zamkniętym.

Na początku 2013 roku przeprowadzono wśród pracowników naukowych Uniwersytetu Łódzkiego badanie ankietowe dotyczące Otwartego Dostępu oraz już funkcjonującego repozytorium uczelni. Celem badania było poznanie nastawienia środowiska akademickiego do archiwum cyfrowych dokumentów oraz korzyści wynikających z jego funkcjonowania. Ankietę przeprowadzono online za pośrednictwem kwestionariusza utworzonego w oparciu o sieciowy pakiet biurowy Google. Miała ona charakter anonimowy, składała się z 7 obligatoryjnych pytań, w tym 2 pytań z możliwością wielokrotnego wyboru. Otrzymano 203 odpowiedzi. Powtórzono część pytań zawartych w poprzednim badaniu ankietowym nt. Open Access/Otwartego Dostępu (Brzozowska, 2011).

Badanie wykazało, iż 76% respondentów spotkało się z zagadnieniem Otwartego Dostępu w nauce, co stanowi wzrost o 2,5% w stosunku do poprzedniej ankiety. Wzrosła również liczba aktywnie korzystających z materiałów dostępnych w tym modelu – 71%. W przeciągu 2 lat nieznacznie zwiększyła się liczba pracowników UŁ publikujących w czasopismach Open Access z 20,6% do 26%. Repozytorium UŁ jako miejsce deponowania prac naukowych w wersji elektronicznej wskazało 7% ankietowanych wskazało instytucjonalne zaś w kolejnych pytaniach aż 61% wykazało zainteresowanie zdeponowaniem w nim materiałów. Należy nadmienić, iż część respondentów na etapie wypełniania ankiety świadomie podeszła do kwestii prawa autorskiego uzależniając zamieszczenie materiałów na platformie od zgody wydawcy. Takie podejście do praw autorskich można uznać za rezultat udziału w spotkaniu szkoleniowym lub bezpośredniego kontaktu z redakcją repozytorium.

Open Access/Otwarty Dostęp

Szanowni Państwo,
zwracamy się z prośbą o wypełnienie krótkiej ankiety na temat otwartego dostępu w nauce. Publikacja dorobku naukowego w modelu Open Access/Otwartego Dostępu sprawia, że wzrasta jego widoczność oraz ilość cytowań. Prace umieszczone w otwartych repozytoriach są indeksowane przez światowe wyszukiwarki np. Google Scholar i bazy np. SCOPUS. Wpływa to na ocenę osiągnięć naukowych określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 877).

***Wymagane**

Czy spotkał/a się Pan/Pani z zagadnieniem Open Access/Otwartego Dostępu w nauce? *

- Tak
 Nie
 Nie pamiętam

Czy wie Pan/Pani że Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego organizuje lokalne obchody Open Access Week/Tygodnia Otwartej Nauki? *

Czy korzysta Pan/Pani z materiałów dostępnych w modelu Open Access/Otwartego Dostępu? *

(wielokrotny wybór)

- Tak, z czasopism
 Tak, z bibliotek cyfrowych i repozytoriów
 Nie korzystam

Czy publikuje Pan/Pani w czasopismach o modelu Open Access/Otwartego Dostępu? *

- Tak
 Nie

Czy i gdzie deponuje Pan/Pani wersje elektroniczne materiałów/publikacji? *

(wielokrotny wybór)

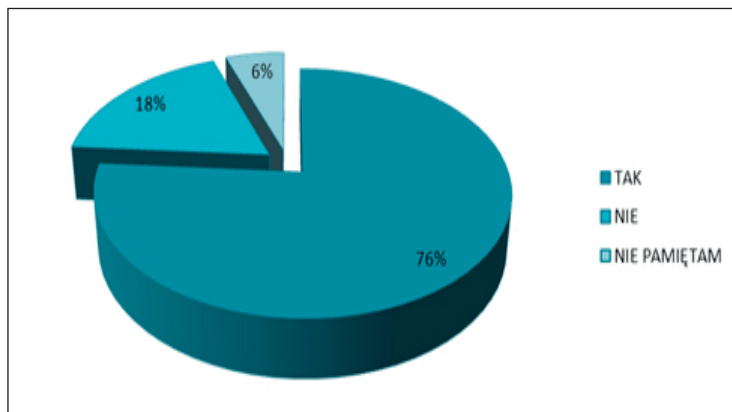
- Tak, w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego
 Tak, na stronie WWW jednostki Uniwersytetu Łódzkiego
 Tak, w bazach i repozytoriach poza uczelnią
 Tak, na prywatnej stronie WWW
 Nie, nigdzie nie deponuję
 Inne:

Ryc. 2. Fragment ankiety nt. Open Access/Otwartego Dostępu

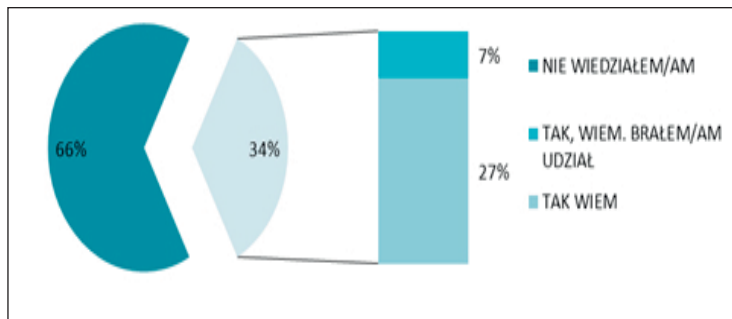
Ankietowani posiadali informację o imprezach organizowanych przez Bibliotekę Uniwersytecką w ramach Tygodnia Otwartej Nauki (34%), jednak tylko niewielki procent (7%) brało czynny udział w wydarzeniach. Tylko 39% badanych posiadało wiedzę na temat związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy zamieszczeniem materiału w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego a zwiększeniem liczby potencjalnych odbiorców, cytowań oraz Indeksu Hirscha.

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego aktywnie uczestniczy w budowaniu modelu komunikacji naukowej opartego na otwieraniu zasobów wiedzy. Od kilku lat upowszechnia w środowisku akademickim ideę Otwartego Dostępu do treści o charakterze naukowym poprzez organizowanie cyklicznego Seminarium Naukowego w ramach Open Access Week. Spotkania te są okazją do wymiany opinii i spostrzeżeń na temat OA oraz poznania osób, które posiadają już doświadczenia w tym zakresie.

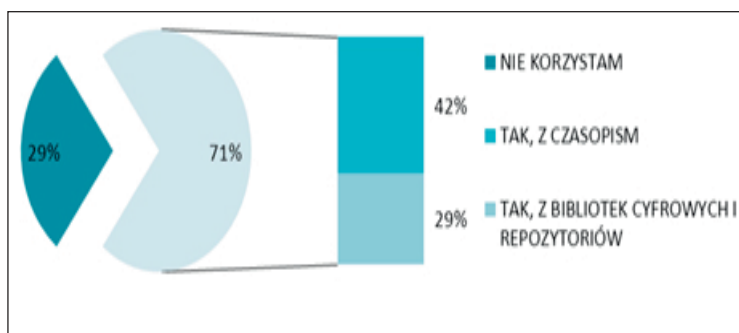
W ostatnich latach repozytoria naukowe i związane z nimi usługi stały się istotnym elementem infrastruktury badawczej (*The current state of Open Access 2012*). Bibliotekarze akademicy odnotowali nowe trendy w upowszechnianiu nauki i zauważyli nowoczesne rozwiązania technologiczne, które temu mogą służyć. Przystąpili do tworzenia i administrowania repozytoriów instytucjonalnych. Musieli przy tym sprostać nowym wyzwaniom, obejmującym zagadnienia informatyczne, prawne oraz przekonanie naukowców do publikacji na nowej platformie. To ostatnie zadanie okazało się najtrudniejsze, jednak zakończyło się sukcesem, czego potwierdzeniem jest ciągle rosnąca liczba dokumentów zdeponowanych w Repozytorium UŁ – w pierwszym kwartale 2013 r. przekroczyła 1000 rekordów, co stawia łódzką platformę na czwartym miejscu wśród polskich repozytoriów (*Agregator Ceon 2013*). Administratorzy RUŁ planując jego dalszy rozwój i zapewnienie otwartego dostępu do rozpraw doktorskich, wystąpili do władz Uczelni o przyjęcie tzw. otwartego mandatu oraz obligatoryjnego archiwizowania prac doktorskich. Wprowadzenie instytucjonalnej polityki otwartego dostępu jest niezbędnym czynnikiem rozwoju polskiego systemu nauki (Szprot, 2013). Wdrożenie nowoczesnego systemu dystrybucji i zarządzania wiedzą leży w interesie uczelni zaś repozytorium prac doktorskich stanowi jej wizytówkę. Bibliotekarze zarządzający Repozytorium UŁ mają tego świadomość i kontynuują upowszechnianie repozytoryjnej formy publikacji wyników badań wśród pracowników naukowych. Jak pokazują wyniki ankiety, efektem tej działalności jest większe zrozumienie zasad funkcjonowania Open Access oraz zwiększanie zasobów Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego.

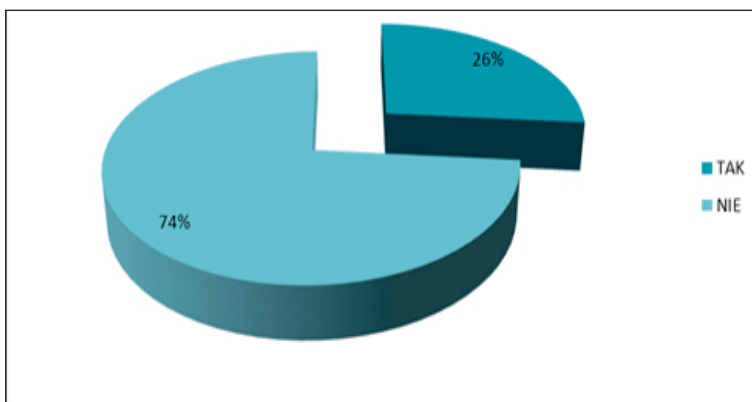
Ryc. 1. Czy spotkał/a się Pan/Pani z zagadnieniem Open Access/Otwartego Dostępu w nauce?

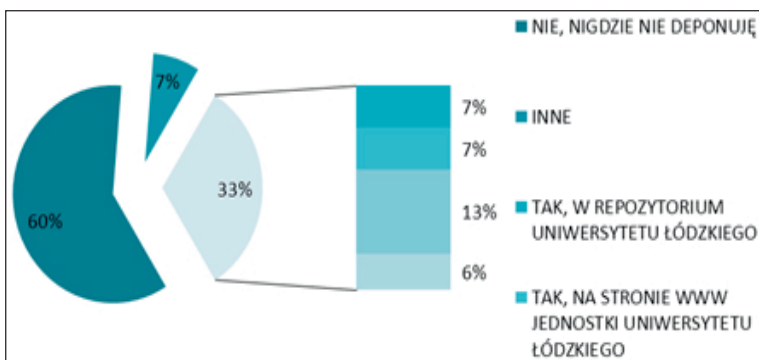
Ryc. 2. Czy wie Pan/Pani, że Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego organizuje lokalne obchody Open Access Week /Tygodnia Otwartej Nauki?

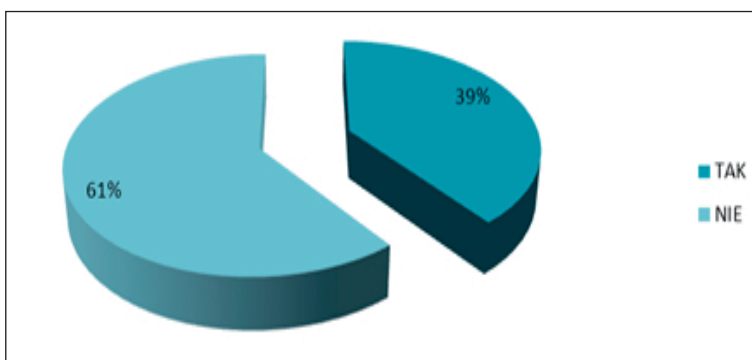
Ryc. 3. Czy korzysta Pan/Pani z materiałów dostępnych w modelu Open Access/Otwartego Dostępu?

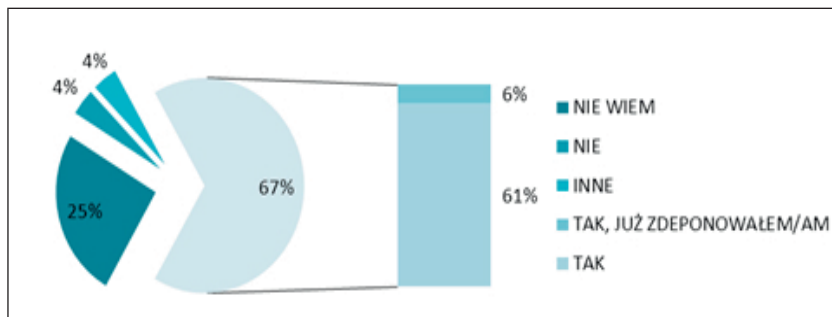
Ryc. 4. Czy publikuje Pan/Pani w czasopiśmie o modelu Open Access/ Otwartego Dostępu?

Ryc. 5. Czy i gdzie deponuje Pan/Pani wersje elektroniczne materiałów/ publikacji?

Ryc. 6. Czy wie Pan/Pani że deponując pracę w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego dodaje Pan/Pani ją również do Google Scholar i zwiększa liczbę potencjalnych odbiorców, cytowań oraz Indeks Hirscha?

Ryc. 7. Czy chce Pan/Pani zdeponować swój dorobek naukowy w Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego?

Bibliografia

- Agregator Ceon, 2013 [dostęp: 26.07.2013], <http://agregator.ceon.pl/Welcome.action>.
- Bednarek-Michalska B., 2011, *Rola bibliotek naukowych we wdrażaniu rozwiązań otwartych. Repozytorium Open Access – model dla uczelni*. In *E-LIS* [dostęp: 26.07.2013], <http://eprints.rclis.org/17292/>.
- Brzozowska A., 2011, *Otwarte zasoby wiedzy na przykładzie łódzkich jednostek naukowych ze szczególnym uwzględnieniem Uniwersytetu Łódzkiego*. In *E-LIS* [dostęp: 26.07.2013], <http://eprints.rclis.org/17301/>.
- Budapeszteńska inicjatywa otwartego dostępu do wiedzy po dziesięciu latach: ustawienie domyślne – otwartość. In *Budapest Open Access Initiative*, 2012 [dostęp: 26.07.2013], <http://www.opensocietyfoundations.org/openaccess/boai-10-translations/polish>.
- Crow R., 2002, *The case for institutional repositories; a SPARC Position Paper* [dostęp: 26.07.2013], <http://www.sparc.arl.org/sites/default/files/instrepo.pdf>.
- The current state of Open Access repository interoperability (2012)*, 2012 [dostęp: 26.07.2013], <http://www.coar-repositories.org/files/COAR-Current-State-of-Open-Access-Repository-Interoperability-26-10-2012.pdf>.
- Driver [Networking European Scientific Repositories], 2013 [dostęp: 26.07.2013], <http://search.driver.research-infrastructures.eu/Welcome.action>.
- Goszczyńska A., Mikołajuk L., 2012, *Kurs na otwartą naukę*, „Kronika. Pismo Uniwersytetu Łódzkiego”, nr 4/5, s. 24–25 [dostęp: 26.07.2013], <http://spoti.pl/unilodz>.
- Hofmokl J. [et al.], 2009, *Przewodnik po otwartej nauce* [dostęp: 26.07.2013], <http://otwartanauka.pl/wp-content/uploads/2010/01/przewodnik-po-otwartej-nauce.pdf>.
- Kilka słów o Repozytorium UŁ*. In *Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego*, 2013 [dostęp: 26.07.2013], <http://repozytorium.uni.lodz.pl:8080/RepoInfo/infoRUL.html?info>.
- Pieniądz A., 2013, *Otwartość w nauce: nie tylko Open Access*, „Uniwersytet Warszawski: Pismo Uczelni”, [nr] 2 [dostęp: 26.07.2013], <http://pismo-uczelni.uw.edu.pl/opinie>.

Szprot J., 2013 *Otwieranie nauki w Polsce: III Międzynarodowa Konferencja Open Access Otwarta Nauka i Edukacja* [dostęp: 26.07.2013], <http://www.nowyebib.info/publikacje-ebib/36/1015-jakub-szprot-pl>.

Abstract

The role of an academic library in opening up science. The University of Lodz Repository – case study

New quality of scientific communication processes is based on the development of e-resources. Libraries need to evolve and prepare to be creative, as ways of access and use of information are changing and will continue to change. Academic libraries are a very important component of the research process in their institutions and beyond. They play key roles in terms of information access. These roles include collection development, managing subscription budgets, providing advice on information access, managing institutional collections, and reporting on usage of resources and services. This case study shows that libraries can play an essential role in explaining open access to researches by promoting OA self-archiving, OA journal publishing and hosting institutional repositories.

Key words: Open Access, academic libraries, institutional repositories, The University of Lodz Repository